

Андрющенко Олена Василівна,
викладач циклової комісії
фінансово-економічних дисциплін
ВСП «Технологічно-економічний фаховий коледж
Білоцерківського НАУ»
+380979092520 email: olena_v@tec.ukr.education

*Для того щоб подолати наші сьогоденні
економічні, екологічні та соціальні проблеми,
нам необхідно змінити спосіб мислення,
а відтак - і свої підходи до навчання.*

Фестер

Економічна освіта в Україні набуває бурхливого розвитку. Зростає як сама необхідність в економічній освіті, так і вимоги до неї. До людини сьогодення висувуються вимоги не лише діяти, але й мислити по-новому. Тому дедалі частіше в процесі вивчення економічних дисциплін відходять від переважного використання традиційних методів навчання. За останні кілька десятиріччів виникли принципово інші - так звані активні або активізаційні методи навчання.

Активізація - постійний процес управління діяльністю студентів, спонування до енергійного, цілеспрямованого навчання, подолання спаду пасивності й стереотипності [3].

Потік інформації який постійно зростає, стислі строки та потреби збільшення ефективності засвоєння матеріалу через активізацію навчання зумовлюють необхідність і доцільність використання активних методів навчання.

«Активні методи навчання» — це сукупність різноманітних методів, прийомів і засобів активізації [3];

Використання методів активізації у процесі навчання дає змогу реалізувати такі принципи: проблемності, погодження та систематизації, орієнтованості та наявний досвід, націленості та самонавчання, професійної орієнтації, зворотного зв'язку.

Бінарне заняття - нестандартна форма навчання по реалізації міждисциплінарних зв'язків, заняття ведуть два викладачі, це творчість двох педагогів, що переростає у творчий процес у студентів [3].

Вивчення якоїсь проблеми на стику двох наук - це завжди цікаво, такий вид діяльності викликає високу мотивацію, дає можливість формувати професійні знання на достатньо високому теоретичному рівні.

Пропоную поділитись досвідом організації такого заняття.

При плануванні бінарного заняття виділила такі етапи:

Перший етап. У підготовці бінарного заняття є аналіз навчальних програм з дисциплін. Проаналізувавши навчальні програми з дисциплін, ми з колегою прийшли до висновку доцільності та можливості проведення даного заняття з двох дисциплін «Фінансовий облік» та «Податкова система». Темі занять, яку обрали «Облік розрахунків за виплатами працівника та за страхуванням». «Податок на доходи з фізичних осіб». Вид заняття: лекція – візуалізація.

На другому етапі визначаємо мету, завдання, проблемні і питання з теми кожної дисципліни. Далі спільна робота по розробці плану- конспекту заняття, по підготовці матеріалів заняття.

Третій етап - це контрольний огляд і коректування розроблених матеріалів до заняття. Цей етап важливий тому, що на цьому етапі ми:

- об'єднали свої розробки заняття;
- уточнили послідовність проведення заняття;
- визначили функції кожного викладача, а також прийоми і методи викладення матеріалу;
- скоригували домашні завдання студентам по кожній дисципліні.

Четвертий етап - планування бінарного заняття в розкладі навчальних занять.

Можливі два варіанта планування бінарного заняття:

- два заняття підряд (дві академічні години) або
- одне заняття по двох дисциплінах одночасно.

Ми проводили одне бінарне заняття одночасно по двом дисциплінам.

Виділила певні етапах бінарного заняття.

В якості мотивації обрали два відеоролики та усні коментарі. В них зосередили увагу на найскладнішій та найважливішій економічній категорії - заробітній платі, її значення як елемента ринку, місце обліку та правильності нарахування заробітної плати та утримань з неї. Використання відеороликів дозволили збільшити потік навчальної інформації, а можливість візуального сприйняття навчального матеріалу підвищили актуальність та інтерес до даної теми. Поєднання цих двох методів дало можливість врахувати основні складові мотивації:

- потреби в навчанні
- значення в навчанні;
- мотив навчання;
- мету навчання;
- емоції;
- відношення та інтерес.

Використання відео дали змогу наголосити на проблемності низького рівня заробітної плати та ухилення від сплати податку на доходи фізичних осіб. Вагомим елементом заняття є актуалізація опорних знань. Це дає можливість активізувати студентів вже на початку заняття. Для цього використовують різні інноваційні підходи, а ми застосували метод експрес-опитування у вигляді слайд-шоу.

Актуалізацію опорних знань проводили в процесі викладення навчального матеріалу та з врахуванням міждисциплінарних зв'язків. Викладення нової теми супроводжується мультимедійними технологіями, зокрема - презентацією. Даний метод спонукає працювати всі види пам'яті та уваги. Завдяки наочності студенти краще сприймають нові терміни, нову інформацію.

Один із активних методів навчання - аналіз конкретних ситуацій, або так званий CASE METHOD. Даний метод дає можливість наблизити процес навчання до реальної практичної діяльності. Головна мета - викликати пізнавальний інтерес у студентів, стимулювати їхню розумову діяльність.

На підготовчому етапі підібрали ситуацію, де необхідно було визначити шляхи збільшення надходження податку на доходи фізичних осіб».

На засіданні гуртка «Податківець» студентами була проаналізована динаміка надходження податку на доходи фізичних осіб та визначили фактори, що сприяли такій динаміці. Були представлені графік надходження податку на доходи фізичних осіб та динаміка надходжень податку .

Студенти в позаурочний час опрацювали інформацію, визначили проблемні питання та розробили шляхи збільшення надходжень податку на доходи фізичних осіб.

Найважливішою частиною методу є перший етап, а саме дискусія з певної проблеми. На засіданні гуртка розглянули отримані пропозиції. Підходи були різні, навіть протилежні. Особливо непохитні у власних поглядах наполягали на своєму рішенні.

Враховуючи знання, отримані студентами під час вивчення навчальних дисципліни були розроблені такі шляхи вирішення.

Відібравши найкращі пропозиції, економічно обґрунтовані на другому етапі, та виходячи з наведених пропозицій сформулювали оптимальні шляхи збільшення надходжень та запропонували пропозиції уряду.

Результати роботи студентів були представлені на бінарному занятті (див.рис.1)

Шляхи вирішення:

- ❖ зміна психології людини, її ставлення до роботи;
- ❖ реформування економіки, створення нових робочих місць, працевлаштування безробітних;
- ❖ підвищення заробітної плати, справедливість оплати;
- ❖ зміна законодавства (виведення з "тіні");
- ❖ сприяння малому бізнесу;

Рисунок 1 Шляхи вирішення

Використання методу дав можливість:

- поглибити знання з теми;
- встановити зв'язок теорії та практики;
- сформувати вміння студентів аналізувати ситуацію, робити висновки, приймати рішення;
- вести конкретну продуктивну діяльність у типових ситуаціях.

Крім того даний метод дав можливість розібрати проблемне питання та зекономити час на лекції.

Важливим моментом бінарного заняття є застосування наскрізних завдань з дисциплін «Фінансовий облік» та «Податкова система».

Дуже цікавою формою є проведення бінарного заняття в умовах наближених до виробництва. Так, відеоролик, відзнятий в бухгалтерії нашого коледжу допомагає студентам побачити реальний процес нарахування заробітної плати та нарахувань з заробітної плати.

Метод анімації дозволяє набувати навиків «складання первинних документів по обліку затрат часу, заповнювати звітність».

Тісна співпраця з Центром обслуговування платників податків дала можливість відзняти матеріал про порядок подання звітності, організацію роботи центра. Підготовлений матеріал дозволить провести віртуальну екскурсію. Узагальнення і систематизацію матеріалу провели шляхом використання інтерактивної технології - роботи в малих групах. Адже доведено, як студент проявляє себе в роботі малої групи, так, швидше за все, він буде діяти й у професійному середовищі. Використання малих груп сприяє підвищенню ефективності за рахунок таких методів та прийомів як дискусія, бесіда, аналіз конкретних ситуацій, ігор.

Організація роботи малих груп проходить кілька кроків. На підготовчому етапі об'єднуємось в невеликі групи (5-6 чоловік). За власними принципами та вподобаннями.

Важливим моментом першого етапу є чітке окреслення цілей і завдань роботи. Отриману інформацію опрацьовує кожен учасників групи. Встановлюємо час на ознайомлення з інформацією, її первинне осмислення та занурення.

Наступним кроком є уточнення та доповнення поданої інформації. За необхідності відповідаю на уточнюючі запитання.

Третій крок - внутрішньогрупове обговорення ще раз нагадує завдання, яке потрібно виконати, можливість учасникам спонтанно обмінюються думками, розподілять обов'язки в групах, без мого втручання, але залишаючись при цьому в ролі консультанта. Недоцільним є переорганізація слабких груп. На даному етапі відбувається безпосереднє вирішення завдань. Відбувається спільне обговорення способів вирішення від чого виграють і сильні і слабкі учасники. Краще підготовлені студенти пояснюють складний матеріал та й самі переосмислюють його. Виявляються прогалини у знаннях та можливість їх ліквідувати. Ми при цьому виступаємо у ролі консультанта, помічника, глядача, стороннього експерта. У жодному разі не критикуємо методи вирішення.

На четвертому етапі - «реалізація» пропоную завершити роботу над завданням, приймати спільне рішення та готуватись його презентувати. Підведення підсумків дає можливість оцінити ефективність своєї діяльності.

Даний метод сприяє підвищенню ефективності навчання, зокрема:

- підвищується мотивація, оскільки виникає «відчуття відповідальності перед іншими учасниками»;

- покращується якість прийняття рішень;

- обмін думками приводить до нового розуміння професійних питань;

- учасники групи взаємно контролюють рівень засвоєння нової інформації; - удосконалюються комунікативні навички студентів;

- виявляються та розвиваються організаторські здібності та професійні якості учасників малої групи.

Під час опитування студентів про роботу в малих групах вони відзначили такі результати своєї участі: «відчуваєш себе значущим», «з'являється почуття впевненості в собі», «у роботі бере участь кожен, так ми вчимося працювати в колективі і разом приймати рішення»,

«через групову роботу чи отримуємо оптимальні результати», «робота приносить задоволення». Застосування інноваційних методів та прийомів інтегрованого навчання при проведенні бінарного заняття дає можливість:

- підвищити ефективність навчання через мотивацію та активізацію;
- систематизувати знання;
- створити середовище сприятливе для навчання;
- орієнтуватись на практичну діяльність;
- поступово реалізувати навчальний матеріал професійному рівні засвоєння.

Список використаних джерел

1. Про освіту: Закон України від 05.09.2017 р. № 2145-VIII. Редакція від 01.01.2023. [Електронний ресурс] - Режим доступу URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19#Text>.

2. Про наукову і науково-технічну діяльність : Закон України від 26.11.2015 р. № 848-VIII. [Електронний ресурс] - Режим доступу URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/848-19#Text>

3. Тлумачний словник української мови . [Електронний ресурс] - Режим доступу URL: <https://slovnyk.ua/>